

Олександр Кондрашов

PhD, MSW, MEd

Assistant Professor

Faculty of Education and Social Work

Thompson Rivers University,

Kamloops, BC Canada,

okondrashov@tru.ca

Зоряна Галаджун

канд. наук із соц. ком., доцент,

зав. кафедри ЖЗМК,

Національний університет

“Львівська політехніка”,

Львів, Україна,

galadzhyn_zoryana@ukr.net

ЗМІ ВІННІПЕГА У РОЗРІЗІ УКРАЇНСЬКИХ ДІАСПОРНИХ МЕДІА КАНАДИ

© Кондрашов Олександр, Галаджун Зоряна, 2020

Простежується еволюція українських діаспорних ЗМІ Вінніпега від газет та журналів до веб-порталу та групи на Facebook.

Українські засоби масової інформації у Канаді впродовж історії свого існування виконували важливі ролі, передусім консолідувальну, були і залишаються чинником, що дає можливість відчувати свою належність до українського етносу, залишатися на зв'язку зі своєю Батьківщиною, обговорювати питання життя діаспори та підтримувати своє право отримувати інформацію рідною мовою. Дослідження цих медіа є важливим аспектом для розуміння життя та проблем діаспорян, їхніх прагнень, викликів та ідентичності в умовах іншого соціокультурного середовища.

Впродовж століття існування української діаспори у Канаді з'явилося щонайменше 235 українських періодичних видань, засновниками яких були і політичні партії та рухи, які прагнули залучити численну діаспору до прихильників свого напрямку розвитку держави, і релігійні громади, і професійні спілки, і просто ентузіасти, ціллю яких було об'єднання етнічних українців у Канаді задля збереження їхньої національної ідентичності.

З розвитком технологій сучасних медіа, через фінансові кризи останніх десятиріч тенденції функціонування друкованої преси змістилися у бік зменшення накладів, припинення діяльності деяких видань, початку створення електронного відповідника у мережі Internet, а згодом і переходу тільки на цю технічну платформу. Все більше людей у світі одержують інформацію за допомогою своїх смартфонів, а, отже, відмовляються від паперових відповідників улюблених видань, крім того електронна форма знімає з газет фінансовий тягар, пов'язаний з друком, дає змогу оперативніше подавати новинарну інформацію, точніше визначати вподобання аудиторії, швидко отримувати зворотну реакцію від свого читача, а отже, бути ефективнішими. І українські видання Канади не оминула ця зміна – способи обміну інформацією українських іммігрантів у Вінніпезі трансформуються відповідно до сучасних тенденцій на ринку медіа, а саме –

зменшується кількість друкованих ЗМІ та все частіше спілкування переноситься на різноманітні інтернет-платформи.

Ключові слова: українська діаспора; діаспорна преса Канади; преса; українські видання; медіа Вінніпега.

Oleksandr Kondrashov, Zoriana Haladzhun

WINNIPEG MEDIA THROUGH THE PRISM OF CANADA'S UKRAINIAN DIASPORA MEDIA

The article traces the evolution of Winnipeg's Ukrainian diaspora media, moving from newspapers and magazines to the creation of the web portal and a Facebook group.

Throughout its history, Ukrainian media in Canada have played essential roles in the lives of Ukrainian-Canadians. First and foremost, consolidating, being and remaining a factor, enabling Ukrainian-Canadians to feel belonging to the Ukrainian ethnic group, stay in touch with their homeland, discuss the issues of diaspora life and support people's rights to receive information in their mother tongue. The study of ethnic media sources is an important aspect for understanding the life and problems of diasporas, their aspirations, challenges and identities in a different socio-cultural environment.

There were at least 235 Ukrainian periodicals during the century of existence of the Ukrainian Diaspora in Canada. The founders of Ukrainian-Canadian media were political parties and movements. They aimed at attracting members of the diaspora to support their ideology and unite religious communities, professional unions to preserve Ukrainian-Canadian national identity.

With the development of modern media technologies, the financial crises of the last decades, the tendencies of the printing media have shifted towards a reduction of circulation, termination of some editions, the beginning of electronic correspondence on the Internet, and later the transition to most online-only publications. More people in the world are receiving information through their smartphones, and therefore are abandoning paper copies of their favourite editions. The electronic media is removing the financial burden from print-based newspapers, making it possible to submit news articles more quickly, accurately determine audience preference, and offer instant feedback from readers. Ukrainian Canadian media also follow similar changes. How Ukrainian immigrants in Winnipeg are sharing information is now in line with the current trends in the media market. Namely – the number of print-based media is decreasing, and communication is increasingly being transmitted via various Internet platforms.

Key words: Ukrainian diaspora; the Canadian diaspora press; media; Ukrainian publications; Winnipeg.

Постановка проблеми. Українські засоби масової інформації у Канаді впродовж історії свого існування виконували важливі ролі, насамперед консолідувальну, були і залишаються чинником, що дає можливість відчувати свою належність до українського етносу, залишатися на зв'язку зі своєю Батьківщиною, обговорювати питання життя діаспори та підтримувати своє право одержати інформацію рідною мовою. Дослідження цих медіа є важливим аспектом для розуміння життя та проблем діаспорян, їхніх прагнень, викликів та ідентичності в умовах іншого соціокультурного середовища.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням діаспорної преси активно займалися українські науковці та інституції. Одним із перших пошукачів, що вивчав такі видання, був М. Боровик, який у своїх працях "Початок української преси в Канаді" [1] та "Українсько-канадська

преса та її значення для українських меншин в Канаді” [2] досліджує історичні передумови виникнення етнічної преси, описує побут та життя українців у Канаді, виокремлює етапи зародження часописів, чинники їх створення тощо. Ще одним із піонерів цих наукових розвідок був М. Марунчак, який у своєму двотомнику “Історія українців Канади” [3] аналізує причини створення газет, виокремлює хвилі еміграції, досліджує перше двомовне видання “Сивтонські новини” тощо. Пресу як основний чинник збереження ідентичності українців у США та Канаді через аналіз газетних публікацій діаспорних видань, зокрема двомовних, розглядав О. Гриценко у праці “Українська преса США і Канади” [4].

Серед інституцій, діяльність яких пов’язана із вивченням преси, зокрема діаспорної, хотілося б назвати, передусім, Науково-дослідний інститут пресознавства Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника. Ціла плеяда науковців цієї установи вивчала та узагальнювала інформацію про діаспорну пресу XIX – першої половини XX століття, зокрема це Л. Сніцарчук, О. Дроздовська, Н. Кулеша, С. Блавацький тощо. Результати їхніх пошуків відображено у багатотомному виданні “Українська преса в Україні та світі XIX–XX століття” [5]. Про видавничу діяльність української діаспори у США та Канаді до Першої світової війни писала Г. Савчук [6], україномовну пресу США та Канади, а також її вплив на українські видання досліджував В. Чекалюк [7], пресу української діаспори Канади в міжвоєнний період описував О. Дзира [8], українську етнічну пресу у Північній Америці в її поступі вивчав В. Губарець [9], преса української еміграції у США та Канаді як чинник утвердження української державності стала об’єктом наукових пошуків І. Сковронської [10].

На початку першої хвилі еміграції до Канади (1891 р.) українці ще не мали жодної газети, яка б давала їм можливість дізнаватися про новини рідною мовою. Частково цю роль виконували видання “Місіонар” та “Свобода”, останнє з яких виходило у Сполучених Штатах Америки, тому що в цій державі українська діаспора сформувалася раніше і вже мала власний ЗМІ. Основною метою часописів, що виникали у діаспорі США і Канади, було інформувати емігрантів про події в Україні, підтримувати зв’язок зі своєю етнічною батьківщиною. Але, як зазначає І. Сковронська [10, с. 364], “водночас виникла потреба інформувати англomовне населення про найважливіші етапи становлення у житті діаспори, контактувати з тим середовищем, частиною якого вони стали. Отже, природною видається поява двомовних часописів. Засновники таких видань мусили досконало володіти не лише своєю мовою, її лексичним та фразеологічним фондами, а й опанувати мову чужого, в цьому разі, англomовного народу”.

Піонером серед українських видань у Канаді стала газета “Канадський фермер”. Перший випуск побачив світ у 1903 р. на кошти Ліберальної партії Канади, що прагнула привернути до своїх лав етнічних українців, які проживали у державі. Проіснувало видання до 1981 р., після чого його об’єднали з “Українським голосом”. На противагу лібералам у місті Манітоба партія консерваторів заснувала та підтримувала видання “Слово” впродовж 1904–1905 рр., що було своєрідним засобом нейтралізації впливу на етнічних українців контенту газети “Канадський фермер”, згодом трансформованої у газету “Канада”. І якщо ще до 1903 р. не було жодного українського видання, то вже у 1905 р. нараховували 24 газети, засновниками яких були як релігійні громади (“Ранок” та “Канадський русин”), так і різноманітні громадські об’єднання (“Робочий народ” та “Нова громада”). Дослідник Ю. Бачинський відзначає, що читачі “не довго передплачують ті часописи. Скоро звикають до американських часописів і ними обмежуються” [11, с. 297]. Тобто цей факт свідчить на користь тези про те, що всі україномовні часописи у Канаді були засновані й підтримувалися, здебільшого, силами небагатьох ентузіастів із етнічної української діаспори.

У 1910 р. українське видавництво “Ukrainian Publishing Co. Ltd” (сьогодні це “Trident Press Ltd”) започатковує газету “Український голос”, яка на той момент була найпопулярнішим українським виданням [12, с. 266]. Газету створила група українських освітян, які бачили потребу в об’єднанні позиції всіх українських емігрантів на території Канади. “Український голос” у свій найкращий період налічував 22 000 підписників. Сьогодні це медіа має свій вебсайт, створений так, щоб задовольняти інформаційні потреби своєї аудиторії у найпопулярніший та найдоступніший сьогодні спосіб, а саме через мережу Internet. Своім гаслом газета вибрала вислів – “Пишайтеся

своєю спадщиною, але захоплюйтесь своєю країною”. Впродовж багатьох років видання виходило як україномовний тижневик, доки державна політика двомовності не почала вимагати, щоб крім україномовного контенту частину матеріалів подавали ще й англійською мовою. А. Паул [13] зазначає, що у зв’язку з певними фінансовими проблемами в середині 60-х років минулого століття тираж почав скорочуватися. Спочатку газета зменшила періодичність виходу до кількох разів на рік, а у 2018 р. взагалі припинила свою діяльність, що є наслідком загальносвітових тенденцій зникнення друкованих періодичних видань на паперовій основі та/або їх переходу в електронну форму.

Впродовж століття існування української діаспори у Канаді з’явилося щонайменше 235 українських періодичних видань (тижневиків, двотижневиків, місячників, кварталників тощо) [14, с. 116]. З розвитком технологій сучасних медіа, а також через фінансові кризи останніх десятиріч тенденції функціонування друкованої преси змістилися у бік скорочення накладів, припинення діяльності деяких видань, спочатку створення електронного відповідника у мережі Internet, а згодом і переходу тільки на цю технічну платформу. Все більше людей у світі одержують інформацію за допомогою своїх смартфонів, а, отже відмовляються від паперових відповідників улюблених видань, крім того електронна форма знімає з газет фінансовий тягар, пов’язаний з друком, дає можливість оперативніше подавати новинарну інформацію, точніше визначати вподобання аудиторії, швидко отримувати зворотну реакцію від свого читача. І українські видання Канади не оминула ця зміна.

Перший вебпортал українців у Вінніпезі “Вінніпег Український” [15] своєю метою визначає консолідацію всіх українських установ у Вінніпезі незалежно від їхньої політичної чи релігійної приналежності. Засновники декларують, що вони мають чотири основні цілі, а саме:

- працювати для українців, які, хоч опинились далеко від Батьківщини, не забувають свого походження, не цураються своєї історичної та культурної спадщини;
- працювати для людей, які, можливо, ніколи не були в Україні, не розмовляють українською мовою, але дбають про минуле та майбутнє України;
- допомагати українцям, які планують іммігрувати до Канади та потребують поради, інформації або просто доброго слова;
- працювати для всіх, хто зацікавлений у сильній українській діаспорі.

У 2015 р. вебпортал розпочав публікацію українського щомісячного журналу “Вінніпег Український” [16]. Обсяг видання 32 сторінки, частина матеріалів публікується українською, частина – англійською, деякі матеріали дублюються двома цими мовами. Журнал яскраво оформлений, містить багато візуальної інформації, а також рекламний контент.

Найновішим доповненням для обміну новинами про українців у Манітобі було створення у 2015 р. групи на платформі Facebook, що отримала назву “Ukrainian Manitoba – Українці Манітоби”. Сьогодні група налічує понад 2000 членів, і кожен охочий може до неї долучитися [17]. Група використовує українську мову в своєму описі та зосереджує увагу на тих, хто зацікавлений зустріти українців, що проживають у Манітобі. Спільнота створена для спілкування на будь-які “канадські” побутові теми. Політичні теми схвалюються, якщо це дискусія щодо політики Канади, українсько-канадських відносин або якщо вона важлива чи може бути важливою для української інтернет-спільноти в Манітобі. Цікаво, що дописувачами, а відповідно й учасниками спільноти, є не лише етнічні українці, а й будь-хто, кому цікаве життя діаспори у цьому штаті. В центрі уваги групи – щоденне життя Канади та провінції, допомога новоприбулим іммігрантам, спілкування та розваги.

Висновки. Підсумовуючи зазначене вище, зауважимо, що українці у Вінніпезі продовжують використовувати медіа для обміну новинами, ідеями та формування почуття спільності та приналежності. Способи того, як українські іммігранти у Вінніпезі діляться інформацією, змінюються відповідно до тих тенденцій, які є на ринку медіа сьогодні, а саме

зменшується кількість друкованих ЗМІ та все частіше спілкування переноситься на різноманітні інтернет-платформи, адже бажання залишатися на зв'язку та підтримувати один одного на місцевому рівні залишається.

Подальшого дослідження потребують тематичне наповнення сучасних українських діаспорних медіа, зокрема видання “Вінніпег Український”, їх проблематика та жанрове різноманіття.

1. Боровик М. Початок української преси в Канаді // *Український самостійник* (Мюнхен). 1961, ч. 9. С. 27–29.
2. Боровик М. *Українсько-канадська преса та її значення для українських меншин в Канаді*. Мюнхен, 1977.
3. Марунчак М. *Історія українців Канади*. Вінніпег, 1991. Т. 1 464 с.
4. Гриценко О. *Українська преса США і Канади: Завдання та проблеми на прикладі публікацій “Свободи” і “Нового шляху”* // *Філософська і соціологічна думка*. 1995. № 9–10, С. 42–49.
5. *Українська преса в Україні та світі XIX–XX ст.: іст.-бібліогр. дослідж. / уклад. : М. В. Галушко, М. М. Романюк (кер. проекту), Л. В. Сніцарчук ; НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника, НДЦ періодики*. Львів : Оріяна-Нова, 2007. Т. 1 : 1812–1890 рр. 560 с.; 2009. Т. 2 : 1891–1905 рр. 480 с. ; 2011. Т. 3 : 1906–1910 рр. 496 с. ; 2014. Т. 4 : 1911–1916 рр. 568 с.
6. Савчук Г. М. *Видавнича діяльність української діаспори у США та Канаді до Першої світової війни* / Г. М. Савчук // *Наукові записки [Української академії друкарства]*. Серія: Соціальні комунікації. 2015. № 2. С. 100–107.
7. Чекалюк В. В. *Українськомовна преса США та Канади, її вплив на українські видання* / В. В. Чекалюк // *Наукові записки Інституту журналістики : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т журналістики*. Київ, 2004. Том 15. С. 50–55.
8. Дзира О. І. *Преса української діаспори Канади в міжвоєнний період як виразник думки громадськості* / О. І. Дзира // *Рукописна та книжкова спадщина України*. 2014. Вип. 18. С. 446–459.
9. Губарець В. *Українська етнічна преса у Північній Америці: історія і сучасність* / В. Губарець // *Наукові записки Інституту журналістики КНУ ім. Т. Шевченка*. 2005. Т. 22.
10. Сковронська І. Ю. *Українська еміграційна преса США і Канади як чинник утвердження української державності* / І. Ю. Сковронська // *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”*. Серія: Юридичні науки : збірник наукових праць. 2016. № 850. С. 361–366.
11. Бачинський Ю. *Українська імміграція у Сполучених Штатах Америки*. Нью-Джерсі, 1995. 340 с.
12. Daschko, Y. (1982). *The Ukrainian press in Canada*. In M. Lupul (Ed.), *A heritage in transition: Essays in the history of Ukrainians in Canada* (pp. 263–280). Toronto: McClelland and Stewart Limited.
13. Paul, A. (2018). *Going silent*. Winnipeg Free Press. Retrieved from <https://www.winnipegfreepress.com/local/going-silent-490695751.html>
14. Pawliczko A. *Ukraine and Ukrainians Throughout the World*. Toronto; Buffalo; London: University of Toronto Press, 1994.
15. Сайт “Вінніпег Український” [Електронний ресурс] // *UkrainianWinnipeg.ca*. 2020. Режим доступу: <http://www.ukrainianwinnipeg.ca/about/>.
16. Сайт журналу “Вінніпег Український” [Електронний ресурс] // *UkrainianWinnipeg.ca*. 2020. Режим доступу: <http://www.ukrainianwinnipeg.ca/magazine/>.
17. Гурт “UKRAINIAN MANITOBA – Українці Манітоби” [Електронний ресурс] // *Facebook*. 2015. Режим доступу: <https://www.facebook.com/groups/manitobaua/>.

References

1. Borovyk M. *Pochatok ukrainskoi presy v Kanadi // Ukrainskyi samostiinyk (Miunkhen), 1961, ch. 9, s. 27–29.*
2. Borovyk M. *Ukrainsko-kanadska presa ta yii zachennia dlia ukrainskykh menshyn v Kanadi. Miunkhen, 1977.*
3. Marunchak M. *Istoriia ukrainsiv Kanady. Vinnipeg, 1991. T. 1 464 s.*
4. Hrytsenko O. *Ukrainska presa SShA i Kanady: Zavadannia ta problemy na prykladi publikatsii “Svobody” i “Novoho shliakhu” // Filosofska i sotsiolohichna dumka. 1995. No. 9–10. S. 42–49.*
5. *Ukrainska presa v Ukraini ta sviti KhIKh–KhKh st. : ist.-bibliohr. doslidzh. / uklad. : M. V. Halushko, M. M. Romaniuk (ker. proektu), L. V. Snitsarchuk ; NAN Ukrainy, LNB im. V. Stefanyka, NDTs periodyky. Lviv : Oriiana-Nova, 2007. T. 1 : 1812–1890 rr. 560 s. ; 2009. T. 2 : 1891–1905 rr. 480 s. ; 2011. T. 3 : 1906–1910 rr. 496 s. ; 2014. T. 4 : 1911–1916 rr. 568 s.*
6. Savchuk H. M. *Vydavnycha diialnist ukrainskoi diaspory u SShA ta Kanadi do Pershoi svitovoi viiny / H. M. Savchuk // Naukovi zapysky [Ukrainskoi akademii drukarstva]. Serii: Sotsialni komunikatsii. 2015. No. 2. S. 100–107.*
7. Chekaliuk V. V. *Ukrainskomovna presa SShA ta Kanady, yii vplyv na ukrainski vydannia / V. V. Chekaliuk // Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky : zb. nauk. pr. / Kyiv. nats. un-t im. Tarasa Shevchenka, In-t zhurnalistyky. Kyiv, 2004. Vol. 15. S. 50–55.*
8. Dzyra O. I. *Presa ukrainskoi diaspory Kanady v mizhvoienni period yak vyraznyk dumky hromadskosti / O. I. Dzyra // Rukopysna ta knyzhкова spadshchyna Ukrainy. 2014. Vyp. 18. – S. 446–459.*
9. Hubarets V. *Ukrainska etnichna presa u Pivnichnii Amerytsi: istoriia i suchasnist / V. Hubarets // Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky KNU im. T. Shevchenka. 2005. T. 22.*
10. Skovronska I. Yu. *Ukrainska emihratsiina presa SShA I Kanady yak chynnyk utverdzhennia ukrainskoi derzhavnosti / I. Yu. Skovronska // Visnyk Natsionalnoho universytetu “Lvivska politekhnikha”. Serii: Yurydychni nauky : zbirnyk naukovykh prats. 2016. No. 850. S. 361–366.*
11. Bachynskiy Yu. *Ukrainska immihratsiia u Spoluchenykh Shtatakh Ameryky. Niu-Dzhersi, 1995. 340 s.*
12. Daschko, Y. (1982). *The Ukrainian press in Canada. In M. Lupul (Ed.), A heritage in transition: Essays in the history of Ukrainians in Canada (pp. 263–280). Toronto: McClelland and Stewart Limited.*
13. Paul, A. (2018). *Going silent. Winnipeg Free Press. Retrieved from <https://www.winnipegfreepress.com/local/going-silent-490695751.html>*
14. Pawliczko A. *Ukraine and Ukrainians Throughout the World. Toronto; Buffalo; London: University of Toronto Press, 1994.*
15. Sait “Vinnipeg Ukrainskyi” [Elektronnyi resurs] // [UkrainianWinnipeg.ca](http://www.ukrainianwinnipeg.ca/about/). 2020. Rezhym dostupu: <http://www.ukrainianwinnipeg.ca/about/>.
16. Cait zhurnalu “Vinnipeg Ukrainskyi” [Elektronnyi resurs] // [UkrainianWinnipeg.ca](http://www.ukrainianwinnipeg.ca/magazine/). 2020. Rezhym dostupu: <http://www.ukrainianwinnipeg.ca/magazine/>.
17. Hurt “UKRAINIAN MANITOBA - Ukraintsi Manitoaby” [Elektronnyi resurs] // Facebook. 2015. – Rezhym dostupu: <https://www.facebook.com/groups/manitobaua/>.